

Essay

De stad als sociaal laboratorium (slot)

In strijd met Den Haag

Ver weg van het Haagse gedruis zijn er ontwikkelingen die duidelijk maken dat de tijd rijp is om de Nederlandse verzorgingsstaat te 'lokaliseren'. De vernieuwing van de institutionele orde in Nederland komt van onderop.

door Nico de Boer & Jos van der Lans

32 DE GROENE AMSTERDAMMER 27.02.2014

WANT ONDANKS DE HAAGSE BEHEERSINGSDRIFT en controlezucht verplaatst de macht zich wel richting gemeenten. Den Haag wordt steeds meer een abstractie, het stadhuis steeds nadrukkelijker een *hub* voor sociale en politieke innovatie. Belangrijk is om daarbij vast te stellen dat ruimte geven aan de lokale samenleving niet slechts een kwestie is van ideologie, maar uiteindelijk ook een kwestie van geld, van economische wetten en regionaal geordende systemen. Om het maar eens met Bill Clinton te zeggen: *It's the economy, stupid!*

De klassieke verzorgingsstaat en de vlucht naar de markt hebben ertoe geleid dat veel lokaal geld wordt 'opgepompt' om vervolgens via ingewikkelde, bureaucratische omwegen deels weer lokaal terecht te komen. Dat gemeenten straks verantwoordelijk worden voor de aanpak van maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg en werkloosheid noopt hen anders met de lokale economie om te gaan. Lokalisering is de nieuwe trend. Niet voor niets pleitte de WRK in zijn advies *Naar een lerende economie* onlangs voor regionale samenwerkingsverbanden om onderwijs, werkgelegenheid en innovatief vermogen met elkaar te verbinden. Daar ligt kracht en vitaliteit.

De lokale overheid kan daar op allerlei manieren aan bijdragen: door lokale werkgelegenheid te stimuleren, door partijen bijeen te brengen, maar ook door vormen van dienstbaar kapitaal (*slow capital*), ruimte en voorzieningen beschikbaar te stellen aan burgerinitiatieven. Lokale fondsvorming, met bijdragen van verscheidene partijen, kan een stimulerende werking hebben op burgerinitiatieven, al is het maar omdat zo wordt voorkomen dat burgers alleen met geld en goedkeuring van de lokale overheid stappen kunnen zetten. In het Verenigd Koninkrijk is zo'n fonds tot stand gebracht met geld van 'slapende rekeningen' bij banken: geld van dode stichtingen en overleden rekeninghouders waar jarenlang niemand aanspraak op heeft gemaakt.

Ook in Nederland zijn zulke gedachten in ontwikkeling. Zo stelt de PvdA in Lelystad in haar verkiezingsprogramma voor om naar New Yorks voorbeeld buurtfondsen in het leven te roepen, die deels worden gevuld met gemeentegeld (uit de potten voor dagelijks en groot onderhoud) maar deels ook door middel van sponsoring of fondsenwerving. Bewoners kunnen zelf voorstellen doen voor besteding van het geld en erover besluiten.

Deze tijd hebben alle Lelystadse partijen de mond vol van burgerparticipatie. Maar heldere, concrete plannen? Die zijn er nauwelijks. Bijna geen enkele partij vertelt HOE de inwoners van Lelystad meer te zeggen gaan krijgen over hun leefomgeving.

De Partij van de Arbeid doet dat wel. Het PvdA plan voor buurtfondsen is ambitieus, maar haalbaar. Landelijke experts op het gebied van sociale innovatie gebruikten dit plan zelfs als voorbeeld in hun boek en in een artikel in De Groene Amsterdammer.

Binnenin leest u alles over de buurtfondsen. We hebben andere partijen ook gevraagd om zich vóór echte burgerparticipatie uit te spreken. En we hopen dat heel veel partijen dat al vóór 19 maart willen doen. Zodat we niet opnieuw 4 jaar hoeven te koersen op vage beloftes zonder vervolg.

Beslissen over uw eigen buurt

Benieuwd welke andere partijen ook vóór buurtfondsen zijn? U kunt dat zien op www.MaarNuEvenConcreet.nl.

PvdA

Gemeente vult de pot

Van de budgetten voor dagelijks onderhoud en groot onderhoud in de wijken schaven we 10% af. Het budget voor infrastructurele aanpassingen in de wijken wordt helemaal afgeschaft. We stellen geen grote nieuwe wijkontwikkelingsplannen meer op. Al het bespaarde geld verdelen we over 17 buurtfondsen.

Ook anderen vullen de pot

Een buurtfonds kan ook groeien door sponsoring of fondsenwerving. Hoe meer bewoners zich hier voor inzetten hoe meer geld er in het eigen buurtfonds kan komen. En bewoners kunnen ook nog plannen bedenken die juist geld opleveren – dat komt dan natuurlijk ook in het eigen buurtfonds terecht.

Aan de slag

De populairste plannen worden daarna uitgevoerd. Als er minder geld zit in het buurtfonds dan er aan plannen is ingediend, zullen de minder populaire plannen helaas niet gerealiseerd worden.

We organiseren het samen

Het proces van plannen maken, presenteren, stemmen, uitvoeren, evalueren en opnieuw beginnen, kan worden georganiseerd door de gemeente. Maar we hopen dat buurtbewoners en wijkraden dat zo veel mogelijk zelf willen oppakken. Zo wordt het echt een feest voor de buurt.

Ideeën uit de buurt

Iedere drie jaar doen bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties in de buurt voorstellen voor kleinschalige verbeteringen in de buurt. Die voorstellen moeten aan een aantal duidelijke randvoorwaarden voldoen, maar de gemeente helpt waar nodig wel met het opstellen van de plannen. Een soort *eerste hulp bij ideeën*.

De hele buurt mag meebeslissen

Alle buurtbewoners krijgen een overzicht van de plannen toegestuurd. Vervolgens stemmen ze op de plannen die ze het belangrijkste vinden. Dat kan schriftelijk, via de website, via social media of op het stadhuis. En ook kinderen vanaf bijvoorbeeld 12 jaar mogen meestemmen.

Spelregels zijn nodig

Lokaal draagvlak wordt een belangrijke randvoorwaarde. Een buurtmeerderheid kan niet besluiten om bijvoorbeeld een speeltuin te verwijderen als de direct omwonenden van die speeltuin daar juist allemaal tegen zijn.

U heeft het laatste woord!

De gemeenteraad stelt de randvoorwaarden voor de plannen op, bijvoorbeeld over veiligheid, minimum draagvlak en juridische gevolgen. En als de afgesproken spelregels zijn gevolgd, bemoeit de politiek zich daarna verder niet meer met de uitslag. Als de buurt heeft gekozen, heeft de buurt gekozen!